

Handläggare:
Helena Nilsson

Telefon: 08-50820032

Till
Enskede-Årsta-Vantörs
stadsdelsnämnd

Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd

Underlag för budget 2015 med inriktning 2016 och 2017

Förslag till beslut

Förvaltningens förslag till beslut

1. Förvaltningens underlag till budget 2015 med inriktning 2016 och 2017 godkänns och överlämnas till kommunstyrelsen.

Lena Lundström Stoltz
StadsdelsdirektörUlrika Klemets
Ekonomichef

Sammanfattning

Förvaltningen överlämnar underlag för budget 2015, med inriktning för 2016 och 2017. Under perioden fortsätter befolkningen i stadsdelen att öka totalt sett. Det ser olika ut i olika åldersgrupper, exempelvis minskar antalet äldre över 80 år vilket påverkar behovet av platser inom vård- och omsorgsboenden. Treårsperioden innebär behov av bostäder för personer med funktionsnedsättning och viss fortsatt utbyggnad av förskolan. Lokalförsörjningen är strategiskt viktig under perioden inom flera verksamhetsområden.

Planperioden kännetecknas av omfattande bostadsbyggande samt av arbete med lokal utveckling i olika bostadsområden. Det förebyggande arbetet är prioriterat, framförallt i socialt utsatta områden. Rekrytering av personal, kompetensutveckling och arbete med frisknärvaro är andra strategiskt viktiga frågor inom alla verksamhetsområden.

Förvaltningens kostnader vad gäller äldreomsorg förväntas minska under planperioden, då andelen äldre i stadsdelen sjunker. Den ökande befolkningen ökar kraven på stadsmiljön och fritidsverksamheten samt efterfrågan på individ- och familjeomsorgen och stöd och service till personer med funktionsnedsättning. Förvaltningens arbete med att hitta former för samverkan och utökad regionalisering med andra stadsdelsförvaltningar fortsätter, i syfte att förbättra och utveckla servicen för medborgarna.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom ekonomiavdelningen i samarbete med övriga avdelningar. Till grund för dokumentet ligger bland annat stadens gemensamma Vision 2030, Vision Söderort och den lokala utvecklingsstrategin. Ärendet behandlas i facklig samverkan den 1 april. Pensionärsrådet kommer att behandla ärendet den 4 april och rådet för funktionshinderfrågor den 7 april.

Innehållsförteckning

1 Kommunfullmäktiges inriktningsmål.....	5
1.1 Stockholm är en attraktiv, trygg, tillgänglig och växande stad för boende, företagande och besök.....	5
1.2 Kvalitet och valfrihet utvecklas och förbättras	5
1.3 Stadens verksamheter är kostnadseffektiva	6
2 Nämndens verksamhetsområde	6
2.1 Förskoleverksamhet	9
2.2 Verksamhet för barn, kultur och fritid	11
2.3 Äldreomsorg.....	13
2.4 Stöd och service till personer med funktionsnedsättning.....	14
2.5 Individ och familjeomsorg inkl. socialpsykiatri.....	16
2.6 Stadsmiljöverksamhet	18
2.7 Ekonomiskt bistånd.....	19
2.8 Arbetsmarknadsåtgärder	20
2.9 Övrigt	20
3 Sammanfattande ekonomisk analys.....	20
3.1 Drift.....	20
3.2 Investeringar.....	22
3.3 Betydande projekt som inte är investeringar.....	22
4 Övriga redovisningar	22
5 Lokalförsörjningsplan.....	23
5.1 Inledning	23
5.2 Beskriv behov/efterfrågan samt bedömning av faktorer som förändrar behovet av lokaler	23
5.3 Kapacitet	25
5.4 Förändringar i lokalbeståndet.....	25
5.5 Kostnadsutveckling.....	28
5.6 Effektiviseringsmöjligheter.....	29
5.7 Övrigt	29

Bilagor

Bilaga 1: Ekonomiblanketter

Bilaga 2: Äldreboendeplan Östra Söderort 2014

Bilaga 3: Triangelparken investeringsönskemål 2015-2017

Bilaga 4: Backen investeringsönskemål 2015-2017

Bilaga 5: Bandängen investeringsönskemål 2015-2017

Bilaga 6: Vättersdälden investeringsönskemål 2015-2017

1 Kommunfullmäktiges inriktningsmål

Nedan sammanfattas i punktform nämndens viktigaste prioriteringar och strategiska satsningar för att bidra till uppfyllelse av kommunfullmäktiges inriktningsmål under perioden 2015-2017.

1.1 Stockholm är en attraktiv, trygg, tillgänglig och växande stad för boende, företagande och besök

- Lokal utveckling i bostadsområden, med fokus på socialt utsatta områden
- I samverkan med fackförvaltningarna bevaka parkmiljön och verksamheternas behov av service och lokaler i nya och förtätade bostadsområden
- Öka tryggheten, tillgängligheten och attraktiviteten i stadsdelsområdets parker och grönområden
- Utveckla säkerhetsarbetet externt och internt
- Erbjuder ungdomar feriearbeten
- Utveckla arbetet med olika former av sysselsättning/arbete för personer med funktionsnedsättningar
- Satsning på åldersgruppen 18-24 år
- Strategi mot hemlöshet
- Anpassa och omstrukturera vård- och omsorgsboenden som på sikt inte är ändamålsenliga samt omstrukturera servicehusen till seniorboenden för att möta befolkningsutvecklingen
- Utbyggnad av gruppboendestäder samt utveckla olika alternativ till bostäder för personer med funktionsnedsättning

1.2 Kvalitet och valfrihet utvecklas och förbättras

- Enskede-Årsta-Vantörs utveckling som attraktiv arbetsgivare fortsätter, genom bland annat en god arbetsmiljö, kompetensutveckling och arbete med frisknärvaro
- Arbetet med jämställdhet och mångfald utvecklas
- Fortsatt utbyggnad av förskolan
- Öka andelen förskollärare
- Vidareutveckla samverkan och det förebyggande arbetet, externt och internt
- Vidareutveckla det förebyggande arbetet bland ungdomar för att förebygga kriminalitet
- Utveckla sociala insatsgrupper för 19-29-åringar
- Fortsatt utveckling av kunskapsbaserade metoder inom alla områden
- Utveckla samverkan mellan socialpsykiatrins personliga ombud och försäkringskassan, arbetsförmedling och psykiatri
- Vidareutveckla hemtjänsten för att möjliggöra kvarboende
- Vidareutveckla formerna för anhörigstöd
- Vidareutveckla samverkan med landstinget för en fungerande vårdkedja och hälso- och sjukvården
- Vidareutveckla uppföljningen av egen och upphandlad verksamhet

1.3 Stadens verksamheter är kostnadseffektiva

- Fortsatt utveckling av arbetet med frisknärvaro och friskvård
- Vidareutveckling av öppenvården och andra insatser för att i än större utsträckning kunna hjälpa och stötta utsatta barn och ungdomar med vård och stöd på hemmaplan
- Förbättra och effektivisera verksamheternas processer och arbetssätt genom bland annat metoden lean samt utveckla styrning och uppföljning genom resultatbaserad styrning (RBS)

2 Nämndens verksamhetsområde

Befolknings- och bostadsutveckling

Enligt prognosen förväntas befolkningen i stadsdelen öka med 4 % under perioden 2014-2017. Ökningen sker framförallt i åldrarna 6-15 år och 65-79 år. Endast åldersgruppen 80 år och äldre förväntas minska. På längre sikt väntas även åldersgruppen 16-19 år att öka.

Befolkningsökningen bedöms till cirka 3 900 personer i stadsdelen fram till 2017, varav cirka 3 300 i nybyggnation. Befolkningsökningen sker i så gott som samtliga delområden. Störst ökning, såväl i antal som procentuellt, förväntas ske i Johanneshov och östra delarna av Årsta, Högdalen och Bandhagen. Det är också i dessa stadsdelar befolkningsökningen till största del sker i nybyggnation.

Tabell 1. Befolkningsprognos, Enskede-Årsta-Vantör						
Åldersgrupp	2014	2015	2016	2017	2022	% utv. 2014-2017
0 år	1 504	1 508	1 522	1 524	1 631	1,3 %
1-5 år	6 556	6 599	6 685	6 753	7 117	3,0 %
6-15 år	9 622	9 966	10 355	10 627	11 921	10,4 %
16-19 år	3 745	3 692	3 707	3 748	4 329	0,1 %
20-64 år	63 078	63 746	64 785	65 249	68 857	3,4 %
65-79 år	7 952	8 217	8 528	8 878	10 590	11,6 %
80-89 år	3 041	2 903	2 789	2 700	2 638	-11,2 %
90-w	1 105	1 095	1 072	1 031	899	-6,7 %
Summa	96 602	97 726	99 441	100 509	107 983	4,0 %

(Källa: Prognos 13, Sweco)

Under perioden pågår planering för flera stora stadsutvecklingsprojekt såsom Årstafältet, Årstastråket, Slakthusområdet och Söderstaden samt andra utvecklingsområden såsom Högdalens centrum och området kring Trollesundsvägen i Bandhagen. Dessutom kan programarbetet för området kring Råbyvägen i Örby-Hagsätra ha konkretiserats.

Ungefär 1 800 nya bostäder beräknas vara inflyttningsklara under perioden 2014-2017. De flesta står klara under 2015-2017. Bostadsbyggandet sker i alla områden utom Enskedefältet och Östberga. Det är framförallt i Årsta genom Årstastråket samt Johanneshov som en stor del av inflyttningen beräknas ske. Stora delar av bostadsbyggandet sker också i Stureby,

Högdalen och Rågsved. Det finns dock en viss osäkerhet i hur planprocesserna samt byggstarterna fortskrider.

Lokal utveckling

Arbetet med lokal utveckling i bostadsområdena prioriteras. Syftet är att minska den sociala utsattheten i vissa områden och därmed minska risken för social oro. Erfarenheterna från arbetet inom Södervisionen "Lokal utveckling i Rågsved" kommer inom det närmaste året att implementeras i den ordinarie verksamheten, t.ex. insatserna för målgruppen 18-24 år inom Rågsveds Community Center. Erfarenheterna från Rågsved, med syfte att nå unga utan sysselsättning, har lagt grunden för ett utökat arbete i Östberga. I Östberga planerar förvaltningen också insatser för att bryta social isolering, genom ökad information och dialog med de boende. I Högdalen har ett arbete påbörjats med att komma till rätta med det utbredda missbruket i och runt centrum. Förvaltningen kommer att samarbeta med frivilligorganisationer och polisen med syfte att öka tryggheten hos de boende. Föräldrautbildningar är en viktig del i det förebyggande arbetet i socialt utsatta områden.

Förvaltningen planerar att ingå i ett internationellt forskningssamarbete (ICEC) under åren 2014-2016. Syftet med projektet är att samla lokala erfarenheter och kunskaper för att förstå vad det är för insatser som skapar "vi-känsla" hos medborgarna. Forskningsprojektet har en tvärsektoriell ansats och bygger på en systematisk jämförelse av mål, strukturella drag och resultat samt områdesbaserade program i Stockholm, Amsterdam och Wien. Resultatet av forskningsprojektet ska kunna användas i kommunernas utvecklingsarbete i bostadsområden.

Arbetet utförs i sex steg, tillsammans med lokala aktörer (kommuntjänstemän, lokala organisationer och föreningar) och medborgare. Forskarlaget består av forskare från KTH, tjänstemän från landstinget samt sex stadsdelar/kommuner i Stockholms län. Från Wien deltar Österrikiska Vetenskapsakademien, Institutet för urban och regional forskning. Från Amsterdam deltar Amsterdams universitet och Amsterdam kommun. Den planerade projekttiden sträcker sig till augusti 2016 och projektet finansieras av FORMAS och VINNOVA inom ramen för Urban Europa: Joint Programming Initiative, 2013-2016.

Attraktiv arbetsgivare / personal- och kompetensförsörjning

Att vidareutveckla förvaltningen som en attraktiv arbetsgivare är prioriterat, bland annat genom arbete för en god arbetsmiljö, arbetet med frisknärvaro och friskvård samt utveckling av rekryteringsprocesserna.

Arbetet med att integrera jämställdhets- och mångfaldsfrågorna i verksamheterna fortsätter, med syfte att leverera en jämn och god kvalitet till alla medborgare. Arbetet omfattar bland annat kompetensutveckling av medarbetare, chefer och politiker, insamling av fakta och konsuppleterad statistik samt framtagande av planer för att nå uppsatta mål.

Inom ramen för ledningsforum får alla chefer kompetensutveckling. Förvaltningens deltar även i stadens utvecklingsgrupper, olika nätverk och chefsseminarier samt ger individuella insatser.

Förvaltningen hade vid 2013 års utgång 2 031 tillsvidareanställda. Andelen heltidsanställda av de tillsvidareanställda uppgick till 82,8 % (jmf 81,7 % 2012) och andelen förväntas öka ytterligare. Av tillsvidareanställda med heltidstjänster utgör männen cirka 13,5 %.

Rekryteringsbehov

Den totala personalomsättningen för 2013 uppgick till 4,8 % och den förväntas öka något inom den närmaste treårsperioden på grund av pensionsavgångar. Medelåldern är 47 år för förvaltningen som helhet och under perioden 2015-2017 kommer 10,7 % av totalt antal anställda att uppnå pensionsålder, vilket motsvarar cirka 220 personer.

Befattningar med högst medelålder är undersköterska, vårdbiträde och sjuksköterska, vilka främst återfinns inom egen regi (äldreomsorg, funktionsnedsättning och socialpsykiatri). Männen som kommer att uppnå pensionsålder finns främst inom befattningarna personlig assistent och vårdbiträde. Under treårsperioden kommer 10,6 % av kvinnorna och 1,3 % av männen att uppnå pensionsålder. Andel medarbetare som väljer att arbeta kvar efter 65 år ligger på ungefär samma nivå som tidigare år, idag 12 personer (varav sex män och sex kvinnor).

Inom egen regi (äldreomsorg, funktionsnedsättning och socialpsykiatri) är det en relativt låg personalomsättning vilket gör att medelåldern på de anställda kommer att öka ytterligare framöver. Inom äldreomsorgen förväntas behovet av vård- och omsorgsplatser minska på grund av demografiska förändringar, vilket även minskar personalbehovet. Inom funktionsnedsättning bedöms behovet av platser och antal anställda inte förändras i någon större utsträckning.

Inom individ- och familjeomsorgen är det en jämnare åldersfördelning, en lägre medelålder och en något högre personalomsättning. Personalomsättningen har minskat och arbetet fortgår med att hitta former för att ytterligare minska personalomsättningen. Individ- och familjeomsorgen barn och unga har en ökad ärendeströmning som tillsammans med ökad befolkning gör att behovet av personal sannolikt kommer att öka något de närmaste åren.

Bland biståndshandläggarna (äldreomsorg, funktionsnedsättning och socialpsykiatri) är åldersfördelningen jämnare. Över en 15-årsperiod kommer 32 % (16 av 50 personer) av de tillsvidareanställda att nå pensionsålder, vilket gör att pensionsavgångarna kan mötas utan större omställningsinsatser. Några större förändringar av bemanningen kommer inte att ske under den närmaste treårsperioden.

Förskolan har en relativt låg personalomsättning vilket medför att medelåldern på de anställda kommer att öka framöver. Inom förskolan förväntas behovet av personal dock att öka på grund av ökad inflyttning.

Det sammantagna rekryteringsbehovet för förvaltningen beräknas med anledning av ovanstående att ligga på cirka 8-10 % per år de närmaste åren.

Chefsförsörjning och ledarskap

Ett prioriterat område är det kommande behovet av chefsrekryteringar, vilket kommer att bli en utmaning för förvaltningen. En förvaltningsövergripande planering behöver tas fram, liksom metoder för kunskapsöverföring såsom exempelvis mentorskap. Förskolecheferna har idag en medelålder på 58 år, enhetscheferna 51 år och de bitr. cheferna en medelålder på 53 år. Chefer och biträdande chefer erbjuds utvecklingsmöjligheter för att stärkas i sin ledarroll. Staden erbjuder rekryteringsutbildning för förskollärare som är intresserade och bedöms lämpliga att bli chefer.

Kompetensutveckling

För att stärka kompetensen och säkra framtida behov av förskollärare görs stadsövergripande satsningar. Barnskötare med lång erfarenhet och behörighet till högskoleutbildning erbjuds högskolans erfarenhetsbaserade förskollärarytbildning. Barnskötare som saknar formell kompetens i sitt yrke erbjuds en särskild utbildning och för de barnskötare som behöver fördjupning finns en sådan att söka. För att säkra kompetensen och locka nya förskollärare utbildas förskollärare i mentorskap via universitet/högskola.

Två avdelningar inom individ- och familjeomsorgen har permanentats med en avdelning för barn och unga och en för vuxna. Ett internt utvecklingsarbete pågår för att säkerställa och utveckla arbetet genom att se över arbetsprocesser och erbjuda medarbetare kompetensutveckling. Fokus läggs på att hitta enhetliga, rättssäkra och effektiva arbetssätt.

Prioriterad kompetensutveckling inom förvaltningens utförande äldreomsorgsenheter är bl.a. stadens grund- och språkutbildningar och inom beställarenheterna är MI, kommunikation, dokumentation och bemötandefrågor i fokus. Vidareutveckling av arbetet med att sprida goda exempel, kollegialt lärande, mentorskap och best practice sker.

Sjukfrånvaro

Sjukfrånvaron ökar något och det är framförallt sjukskrivningar mellan dag 46-365 som ökar. Sjukskrivningar över 365 dagar minskar och den korta sjukskrivningen ligger på ungefär samma nivå som tidigare. Förvaltningen arbetar med kompetensutveckling, inventera behov, kartlägga och utveckla former för att ta tag i sjukskrivningar i ett tidigt skede.

2.1 Förskoleverksamhet

Befolkningsutveckling

Antal barn i åldrarna 1-5 år förväntas öka med nästan 200 under perioden fram till 2017 enligt befolkningsprognosen.

Tabell 2. Befolkningsutveckling, antal barn 1-5 år per område		
Område	2014	2015-2017
Blåsut	54	19
Johanneshov	26	17
Årsta	19	31
Dalen	4	-30
Gamla Enskede (exkl Dalen)	-1	10
Enskede Gård	6	2
Enskedefältet	-6	-13
Stureby	-6	-30
Östberga	2	-9
Örby	5	8
Bandhagen	9	73
Högdalen	20	105
Rågsved	-21	-25
Hagsätra	-2	39
Totalt stadsdelen	109	197

Källa: Prognos 13 Sweco

I stadsdelsområdet är cirka 5 600 barn inskrivna i förskolan (februari 2014), vilket innebär en efterfråga på drygt 85 %. Av de inskrivna barnen går cirka 67 % i kommunal förskola och cirka 33 % i privat förskola. Utifrån befolkningsprognosen och med hänsyn till 85 % efterfråga finns ett behov av cirka 6 nya avdelningar i stadsdelen under 2014. Under perioden 2015-2017 är bedömningen att ytterligare cirka 10 avdelningar behövs.

Det finns ett större behov än tidigare av att kunna erbjuda plats året runt, vilket ökar behovet av att kunna öppna tillfälliga avdelningar under våren. Behovet av barnomsorg i ett område behöver ses tillsammans med behovet i näraliggande områden. Efterfrågan i populära områden behöver också beaktas i planeringsarbetet.

Det finns ett behov av omfördelning av avdelningar mellan olika områden i stadsdelen, beroende på demografiska förändringar mellan områdena. Det finns också ett behov av att avveckla paviljonger med tidsbegränsade bygglov samt förskolor med renoveringsbehov, vilket medför behov av evakueringslokaler på kort sikt. På längre sikt finns det ett behov av att planera för nya förskolor som beredskap för den prognostiserade ökningen av barn fram till 2022.

Verksamhetsutveckling

Arbetet med att hålla nyckeltalet 4,9 barn per personal pågår ständigt och är viktigt för kvaliteten i förskolan. Förskolorna arbetar idag med flexibla barngrupper där antalet barn varierar beroende på vilket tema man arbetar med, vilket gör att avdelningsbegreppet inte alltid är helt adekvat. Då lokaler och personalsammansättning möjliggör en något större

barngrupp utan att kvalitén försämras, kan detta bli aktuellt för att uppfylla barnomsorgsgarantin och/eller för att täcka ökade personalkostnader.

Förvaltningen samverkar med utbildningsförvaltningen i gemensamma frågor samt har ett lokalt branschråd tillsammans med de fristående förskolorna i stadsdelen för samverkan om gemensamma verksamhetsfrågor.

Behovet av omsorg på obekväm arbetstid har ökat och förvaltningen har organiserat omsorgen att utföras på en förskola. Verksamheten fortsätter sitt arbete med att utveckla resultatbaserad styrning, språkprogrammet, likabehandlingsarbetet samt arbetet med mat och måltider.

Stadsdelen deltar i ett forskningsprojekt, ”Små barn lärande”, ett samarbete mellan tio kommuner och två stadsdelar under 2013- 2016. Syftet är att utveckla och pröva modeller för dokumentation och utvärdering av förskolans verksamheter, där barns lärande och förändrade kunnande utifrån läroplanmålen står i fokus.

Attraktiv arbetsgivare / personal- och kompetensförsörjning

Behovet av utbildad personal inom förskolan förväntas öka ytterligare och stadsdelen arbetar med att kompetensutveckla delar av befintlig personal samt nyrekrytera. För att nå upp till målet 38 % förskollärare behövs ytterligare 15-25 förskollärare beroende på eventuella pensionsavgångar. Förskollärare är en bristvara i Storstockholm och att kunna rekrytera utbildad personal framöver, samtidigt som antalet förskoleavdelningar och även pensionsavgångarna ökar, är en utmaning.

Av barnskötarna är det cirka 5 % som kan komma att gå i pension inom den närmaste treårsperioden. Pensionsavgångar bland förskollärarna inom den följande treårsperioden väntas på ca 8 %, då dessa befinner sig i ålderskategorin 62-65 år. Personalomsättning såväl som nyrekrytering varierar per geografiskt område inom stadsdelsförvaltningen.

Att arbeta med informations- och kommunikationsteknik (IKT) och ständig utveckling av verksamheten är exempel på incitament för att locka fler förskollärare till verksamheten.

Satsningar görs i form av seminarier för att ge kunskap om barn med funktionsnedsättning och man kommer att utbilda fler ABC-handledare inom förskolan.

2.2 Verksamhet för barn, kultur och fritid

Förebyggande arbete för barn och unga

Förebyggande och uppsökande arbete riktat till barn och ungdomar är prioriterat i stadsdelen och ska bedrivas i samverkan med interna och externa aktörer. Samverkan är en viktig framgångsfaktor och förvaltningen planerar att vidareutveckla samverkan såväl internt mellan förvaltningens verksamheter förskola, fritid, fältverksamhet och socialtjänst, som externt med skola, föreningar, polis och bostadsföretag. För att öka samarbetet mellan fritidsgårdspersonal och socialtjänsten samt för att öka kunskap om droger och annan problematik som uppstår i anslutning till missbruk planerar förvaltningen att söka projektmedel.

Sommaraktiviteterna för barn och ungdomar på Simpvik och Sävsnäs på Gälö kommer att utvecklas vidare under de kommande åren också med inriktning mot barn och ungdomar med

funktionsnedsättning. En sådan inriktning gäller även utvecklingen inom övriga verksamheter inom fritiden.

Fältgruppens arbetssätt förändras utifrån att gruppen har ökat från sex till åtta personer. Fältassistenterna kommer att vara mer synliga och ha mer tid som kontaktpersoner för specifika områden. Tendensen visar att viss kriminalitet och problematik har gått ner i yngre åldrar och fältassistenterna kommer att utveckla det förebyggande arbetet med barn och ungdomar i yngre åldrar. Det uppsökande arbetet kring evenemang ökar väsentligt med anledning av nyöppnade Tele2 Arena.

Under den kommande treårsperioden har förvaltningen som målsättning att utveckla samverkan om barn som far illa eller riskerar att fara illa mellan förskola, hälso- och sjukvård, polis och socialtjänst, men även den interna samverkan. Erfarenheterna från förvaltningens eget projekt Föräldrastöd i förskolan, insatser för elever med ogiltig frånvaro samt sociala insatser bekräftar vikten av lokal samverkan.

Kultur- och föreningsverksamhet

Utformningen av olika lokala kulturevenemang kommer att ske i samverkan med föreningar och ungdomar i stadsdelen. Riktlinjerna för föreningsbidrag kommer att ses över under 2014 för att underlätta för föreningar att söka bidrag samt ge förvaltningen ett bättre verktyg för uppföljning.

Förvaltningen avser även under den kommande planperioden att regelbundet köpa in teater, musik, dansföreställningar och andra kulturupplevelser för barn och ungdomar. Förskolan och fritiden arbetar enligt kulturplanen "Kultur i ögonhöjd".

Kulturförvaltningen har fått uppdraget att genomföra ett barnkulturår. Detta kommer även att implementeras i stadsdelen under 2014 och 2015. Man kommer också att möjliggöra för lokala aktörer att ge föreställningar och motsvarande inom förvaltningens verksamheter. Samarbete med biblioteken i stadsdelen inleds under 2014 i ett läsprojekt för att läsa mera på förskolorna.

Attraktiv arbetsgivare / personal- och kompetensförsörjning

Fritidsverksamheten har ett samarbete med RFSL för att öka personalens kunskaper om HBT-ungdomar och alla fritidsgårdar har HBT-certifierats. Fram till 2015 kommer ytterligare sex öppna förskolor att certifieras. Försättningsvis kommer avdelningen förskola och fritid att verka för att alla verksamheter erhåller utbildning inom området HBTQ, som en del i arbetet mot diskriminering.

Förvaltningen ser ett behov i framtiden att anställa fler kvalificerade medarbetare inom fritidsverksamheten för att kunna möta det ökade behovet av stöd till ungdomar i förebyggande syfte. Kompetensutveckling kommer att erbjudas fritidspersonalen inom de områden där man ser att ungdomsproblematiken ökar.

2.3 Äldreomsorg

Befolknings- och boendeutveckling

Enligt befolkningsprognosen beräknas personer i åldrarna 65-79 år öka med 926 under treårsperioden. Antalet personer 80-89 år beräknas minska med 341 personer och gruppen 90 år och äldre beräknas minska med 74 personer. Gruppen äldre med störst behov av omsorg minskar under perioden och sammantaget minskar antal personer 80 år och äldre med 10 % under perioden. Sweco har i rapporten ”Framskrivning av äldreomsorgsbehovet perioden 2013-2040” beräknat behovet av platser inom äldreomsorgen på lång sikt i staden. I rapporten beräknas behovet av platser på vård- och omsorgsboenden i Enskede-Årsta-Vantör kunna minska med 40 platser, i lågalternativet fram till 2017. Antalet hemtjänsttagare beräknas minska med 150 personer. Kostnaderna för äldreomsorg i stadsdelen förväntas sjunka på grund av befolkningsutvecklingen.

Då antal personer över 80 år minskar ser förvaltningen över behovet av att anpassa och omstrukturerar vård- och omsorgsboenden som på sikt inte är ändamålsenliga. Förvaltningen ser också att det finns behov av att se över möjligheten att omvandla servicehusen till seniorboenden. Inom fastigheten bör även lokal för samvaro och möjlighet att inta måltider i gemenskap finnas. De öppna dagverksamheterna bör också behållas då den bidrar till att skapa nätverk och bryta isolering. Förvaltningen ser följande positiva effekter av en sådan omstrukturering:

- Staden behöver inte avsätta medel för ombyggnation av hygienutrymmen
- Hyreskostnaden kan hållas nere för pensionärerna
- Stadsdelen får inte ökade kostnader för lokalhyror
- Pensionärsorganisationerna och pensionärerna kan acceptera omstruktureringen då en grundtrygghet för den äldre avseende närhet till personal och öppen dagverksamhet bibehålls
- Den äldre får en utökad valfrihet gällande hemtjänst – val kan ske av verksamhet etablerad inom seniorboendet eller annan hemtjänstutförare (idag finns ingen valfrihet gällande detta inom servicehusen)
- Den äldre behöver inte bli biståndsbedömd för att få lägenhet inom seniorboendet då förmedling sker utifrån kötid av Bostad Stockholm.

Se även ”Boendeplanering för äldre 2015, 2016-2017 med utblick mot 2040” (bilaga).

Trenden med ansökningar från andra kommuner har fortsatt att öka de senaste åren. Stadsdelar med ett omfattande utbud av vård- och omsorgsboenden och servicehus får ta emot en stor del av dessa ansökningar när de inkommer.

Verksamhetsutveckling

Ett ökat kvarboende förutsätter ytterligare utvecklad samverkan med landstinget och en väl fungerande vårdkedja, till exempel för rehabilitering, geriatrisk vård och vård av personer med demenssjukdom och kognitiv svikt.

Anhöriga står för en stor trygghet och utför många insatser för sina närstående. Behov av att ytterligare utveckla formerna för anhörigstödet inom äldreomsorgen finns därför.

Effekterna av det omfattande förebyggande arbete som bedrivs inom stadsdelen visar sig bland annat genom de välbesökta öppna mötesplatserna, inom vilka det förebyggande hälsoarbetet behöver fortsätta att utvecklas.

Fler specialteam inom hemtjänsten kommer att utvecklas. Teknikutveckling kommer medföra nya förbättrade arbetsmetoder.

Uppföljningen av egna och upphandlade verksamheter är ett viktigt utvecklingsområde och kraven på verksamhetsuppföljningar kommer att utökas ytterligare. Flera verksamheter tillkommer också årligen genom de upphandlingar som sker genom lagen om valfrihet (LOV). Redan upphandlade verksamheter ska följas upp mera strukturerat och i utökad omfattning. Detta sammantaget ställer ökade krav på verksamhetsuppföljningen.

Attraktiv arbetsgivare / personal- och kompetensförsörjning

Befolkningsstrukturen inom Enskede-Årsta-Vantör gör att behovet av vård- och omsorgsplatser minskar vilket leder till ett minskat behov av personal inom äldreomsorgen.

Mer än hälften av medarbetarna i befattningarna undersköterska, vårdbiträde och vårdare är 50 år eller äldre. Sjuksköterskorna har många kommande pensionsavgångar de närmaste åren, dessutom är det svårare att rekrytera sjuksköterskor. En fjärdedel av cheferna (biträdande och enhetschefer) kommer under 2014 att vara 60 år eller äldre. Som ett led i planeringen för de kommande pensionsavgångarna fortsätter avdelningens samarbete med Åsö gymnasium med att ta emot elever från vård- och omsorgsutbildningen. Även arbetet med att erbjuda stadens ungdomar arbete under lov och helger kommer att fortgå.

Under perioden kommer stadens värdegrund och garantier för äldreomsorg fortsätta att implementeras. Värdegrunden kommer att ligga som grund för verksamhetens arbete med brukarna, men även vara en viktig del i enheternas utvecklingsarbete i medarbetarfrågor. I anslutning till värdegrundsarbetet ser förvaltningen ett behov av att utveckla kommunikationen.

2.4 Stöd och service till personer med funktionsnedsättning

Befolknings- och boendeutveckling

Befolkningsutvecklingen i stadsdelen samt förändrade behov och önskemål hos målgruppen medför ett ökat behov av att bygga flera gruppboendestäder samt att utveckla olika alternativ till bostäder för personer med funktionsnedsättning. Med ökande befolkning ökar även kraven på stadsmiljön och tillgängligheten för personer med funktionsnedsättning.

Förvaltningen bedömer att de flesta ungdomar med funktionsnedsättning under kommande år kommer att vilja bo i vanliga bostäder i de olika bostadsområdena. De bör få sina lägenheter förmedlade på samma sätt som andra ungdomar/personer d.v.s. genom Bostad Stockholm. Detta kräver dock att fördelningssystemet ses över och anpassas samt ger stadsdelen ekonomisk möjlighet att bygga upp ett fungerande boendestöd utifrån de behov som finns.

Det finns stora behov av boenden för både vuxna och ungdomar som omfattas av LSS och är utåtagerande. Boenden för denna målgrupp finns inte att tillgå inom LOV, vilket medför höga kostnader för förvaltningen och staden. Förvaltningen ser att det skulle vara bra om staden

centralt kunde inrätta och driva den här typen av boenden.

Förvaltningen ser tillsammans med både privata och kommunala bostadsföretag och då särskilt med Micasa över möjligheten att inrätta LSS-boenden inom nuvarande bostadsbestånd. Detta kan kräva smärre ombyggnationer av trinetter till kök mm.

Förvaltningen bevakar i övrigt möjligheten att inrätta gruppboendestäder enligt LSS inom alla områden där nybyggnation planeras. Förvaltningen vill dock fästa uppmärksamhet på de problem som kan uppstå inom nybyggnationer av flerfamiljshus. Fastighetsägarna har inte alltid så stort överseende med situationer som kan uppstå när boenden för personer med funktionsnedsättning finns inom fastigheten. Det kan bli ett stort problem i framtiden om fastighetsägarna vill säga upp gruppboendestäderna/enskilda personer på grund av störningar som kan uppstå. Förvaltningen anser att det mest optimala skulle vara om kommande gruppboendestäder kan byggas som fristående byggnader.

Förvaltningen ser också att en utveckling behöver ske gällande möjligheten att erbjuda personer med olika funktionsnedsättningar boende inom samma gruppboendestad. Detta för att inte begränsa möjligheterna för de som verkligen behöver en lägenhet inom en gruppboendestad. För flera utförare innebär detta att förändra och utveckla arbetssätt, kompetens och synsätt. De nya brukarna ställer helt andra krav än tidigare brukare har gjort.

På grund av rådande brist på gruppboendestäder för personer med funktionsnedsättning föreligger en ökad risk för sanktionsavgifter för ej verkställda beslut.

Verksamhetsutveckling

Förändrade behov av och förväntningar på daglig verksamhet och sysselsättning samt hur stödet ska utformas förväntas framöver. Det finns behov av att se över möjligheten till olika former av sysselsättning/ordinärt arbete för personer med funktionsnedsättningar. De olika dagliga verksamheterna behöver där så är möjligt se över om de kan erbjuda praktikplatser som sedan kan leda till ordinärt arbete. En utveckling mot normalisering för personer med funktionsnedsättning är önskvärd och efterfrågas av denna målgrupp.

Inom området behöver en utveckling ske som möjliggör för den enskilde att i första hand vända sig till arbetsförmedlingen som bedömer om lönebidrag för ett ordinärt eller anpassat arbete kan erhållas. Här ser förvaltningen att det är nödvändigt att kommande arbetsgivare får information om funktionsnedsättningar och stöd för att kunna erbjuda passande arbeten. Förvaltningen bedömer att ungdomar med funktionsnedsättningar i framtiden inte i första hand vill komma till daglig verksamhet utan i stället vill få "riktiga" arbeten. Först när möjligheterna att få ett "riktigt" arbete är uteslutet skulle den enskilde vända sig till kommunen för bedömning om behovet av daglig verksamhet.

Ett område som förvaltningen anser behöver utvecklas är samverkan med primärvården när det gäller hälso- och sjukvården inom gruppboendestäder, daglig verksamhet och korttidsboenden.

Uppföljningen av egna och upphandlade verksamheter är ett viktigt utvecklingsområde även inom omsorgen för personer med funktionsnedsättning och kraven på verksamhetsuppföljningar kommer att utökas ytterligare. Flera verksamheter tillkommer också årligen genom de upphandlingar som sker genom lagen om valfrihet (LOV). Redan upphandlade verksamheter ska följas upp mera strukturerat och i utökad omfattning. Detta sammantaget ställer ökade krav på verksamhetsuppföljningen.

Attraktiv arbetsgivare / personal- och kompetensförsörjning

Inom funktionsnedsättning ökar sannolikt behovet av personal på grund av befolkningsutvecklingen. Förvaltningen har också i uppdrag att bygga fler gruppbofästigheter vilket ökar behovet av personal.

Fokus i utvecklingsarbetet under planperioden kommer vara att höja kompetensen hos medarbetarna, vidareutveckla det gemensamma förhållningssättet samt arbeta efter en tydlig metodik.

Utveckling av anhörigstödet kommer fortsätta i samverkan med stadsdelarna Farsta och Skarpnäck.

2.5 Individ och familjeomsorg inkl. socialpsykiatri

Befolkningsutveckling

Befolkningsökningen i stadsdelen under treårsperioden innebär att antal personer som kommer att ha behov av stöd av individ- och familjeomsorgen förväntas öka. Exempelvis väntas antalet barn och ungdomar 0-19 år i stadsdelen öka med drygt 1 200 under den kommande treårsperioden.

Verksamhetsutveckling

Under 2013 inkom drygt 1 900 anmälningar till förvaltningens mottagningsgrupp och antalet anmälningar och ansökningar ökar kontinuerligt, bland annat beroende på den ökande befolkningen. Skyddet för barn och unga har stärkts och även detta förväntas medföra ett ökat antal utredningsärenden. För att möta det ökande behovet kommer såväl nya arbetsmetoder som ökade personalresurser att behövas.

Satsningen på stöd i egen regi till utsatta barn och ungdomar i stadsdelsområdet fortsätter samt utvecklas, för att kunna ge ett bättre stöd samt för att minska kostnaderna för institutionsvård och dygnet-runt vård. Barns och ungdomars rätt och skydd stärks i familjehem. En särskild satsning på åldersgruppen 18-24 år kommer också att behövas under perioden.

Ett viktigt utvecklingsområde de närmaste åren är att hitta verktyg för uppföljning och utvärdering av att de insatser som ges och att dessa leder till förändring/resultat för de personer och familjer verksamheten är till för.

En fortsatt utveckling av kunskapsbaserade metoder fortgår inom individ- och familjeomsorgens alla verksamheter. Den som behöver samhällets insatser ska erbjudas hjälp som bygger på bästa tillgängliga kunskap. Förvaltningen kommer även fortsättningsvis att utveckla metoder och insatser när det gäller våld i nära relationer och prioritera arbetet med tidiga insatser i alla kvinnofridsärenden där barn förekommer. Det är av avgörande betydelse att handläggare inom socialtjänsten har kunskap och förmåga att se tecken på och följer av utsatthet, i synnerhet där våld i familjer förekommer.

Stadens nya riktlinjer kommer att medföra ökade krav på resurser i arbetet med våld i nära relationer. De utvidgade kraven, till exempel vad gäller förhandsbedömningar av våldsutövare, att barnutredning alltid ska inledas samt kraven på höjd såväl generell som

specialiserad kompetens innebär utökade resursbehov på utredningsenheterna.

Förvaltningen har tillsammans med Farsta och Skarpnäcks stadsdelsförvaltningar permanentat insatser inom arbetet mot våld i nära relationer, kallat Relationsvåldscentrum Sydost. Våld i nära relationer innebär stora ekonomiska konsekvenser för samhället. Att minska våld i nära relationer är också en viktig samhällsfråga. Förvaltningens mening är att staden borde arbeta för en verksamhet där även landstinget ingår som part. Hälso- och sjukvården behöver vara med för att det ska gå att nå en hållbar planering utifrån ett preventivt och långsiktigt hälsofrämjande arbete.

Insatserna inom våld i nära relationer som bedrivs i samverkan med Farsta och Skarpnäcks stadsdelsförvaltningar är helt beroende av statligt utvecklingsstöd. I det fall Socialstyrelsens utvecklingsmedel upphör kan förvaltningarna komma att behöva dra ner på insatserna, speciellt gällande stödet till våldsutövare.

Socialpsykiatri

Utifrån befolkningsprognosen bedöms det sannolikt att det kan bli aktuellt att se över möjligheten till nya gruppboendestäder och stödboenden inom stadsdelen på längre sikt. Bostadssituationen i Stor-Stockholm kännetecknas av bostadsbrist. En central fråga är förvaltningens möjligheter att få försöks- och träningslägenheter som tilldelas via bostadsförmedlingen. Efterfrågan på lägenheterna är större än tillgången och svårigheterna att få fram boenden i den omfattning som behövs är stora.

För de personer som bor på HVB-hem behöver samverkan och förberedelser ske för att de ska kunna återgå till ordinärt boende.

Samverkan med landstinget behöver utvecklas gällande fördelning av kostnader och uppföljningar vid placeringar inom olika särskilda boendeformer. Det av landstinget uppsagda avtalet som bland annat inkluderade en fördelning av kostnader mellan kommun och landsting behöver ersättas med ett nytt avtal där fördelning mellan huvudmännen fastställs.

Förvaltningen planerar att utveckla samverkan mellan socialpsykiatrins personliga ombud och försäkringskassan, arbetsförmedling och psykiatri.

Uppföljningen av egna och upphandlade verksamheter är ett viktigt utvecklingsområde. På samma sätt som inom äldreomsorgen och omsorgen för personer med funktionsnedsättning kommer verksamhetsuppföljningarna utökas.

Attraktiv arbetsgivare / personal- och kompetensförsörjning

Inom förvaltningens barn- och ungdomsvård kommer behovet av personal sannolikt att öka framöver, framförallt beroende på en ökad ärendeströmning samt den kommande befolkningsutvecklingen.

Skärpta krav på behörighet och erfarenhet för handläggare som arbetar med barn och ungdom har införts i socialtjänstlagen från den 1 juli 2014. Personalomsättningen är idag hög då verksamhetsområdet består av komplicerade arbetsuppgifter som i högre utsträckning än tidigare tenderar att utföras av nyexaminerade och oerfarna socionomer. Insatser för kompetensutveckling kommer att behövas samt åtgärder för att förhindra att medarbetare slutar, t.ex. en god introduktion och ett mentorssystem där mer erfarna kollegor tar ett större ansvar för sina nya arbetskamrater.

Inom socialpsykiatri kommer flera utvecklingssatsningar att göras under perioden, bland annat utveckling nya metoder och arbetssätt samt införandet av ett nytt uppföljningsinstrument. Arbetet med värdegrunden och verksamhetens kärnvärden (kunskap, delaktighet och hopp) kommer att fortgå.

Utveckling av anhörigstödet kommer fortsätta i samverkan med stadsdelarna Farsta och Skarpnäck.

2.6 Stadsmiljöverksamhet

Befolknings- och verksamhetsutveckling

I stadens långsiktiga produktionsplan fram till 2030 sägs cirka 24 400 nya bostäder kunna byggas i stadsdelen, vilket är det mest expansiva området i planen. Centrala stadens utvidgning fortsätter under perioden 2014-2017 med en rad stadsutvecklingsområden i närheten av innerstaden, såsom exempelvis Årstafältet, Årstastråket, Söderstaden och Slakthusområdet. Andra viktiga utvecklingsområden i stadsdelen är områdena kring Trollesundsvägen i Bandhagen, tyngdpunkten Högdalen samt Råbyvägen i Örby och Hagsätra. Utöver dessa pågår cirka 35 enskilda detaljplanearbeten i stadsdelen samtidigt som nya markanvisningar ges.

Planeringen för dessa projekt fortsätter under perioden och delar av dessa kommer troligtvis att gå in i genomförandeskedet. Stadsdelens uppdrag i planeringsarbetet är att säkerställa en tillgänglig, attraktiv och funktionell stadsmiljö samt tillgodose behovet av verksamhetslokaler, nya eller utvecklade/rustade parkområden samt trygghets- och miljöaspekter. De tekniska fackförvaltningarna utökar sin verksamhet med anledning av detta och förvaltningen kommer därmed att behöva delta i fler arbetsgrupper tillsammans med dessa förvaltningar än tidigare år.

Den kommande befolkningsökningen och det nya stora evenemangsområdet runt Tele2 Arena medför ökad användning och slitage av stadsdelens parker och grönområden, vilket medför utökat behov av drift- och underhållsåtgärder.

Förvaltningen fortsätter samverkan med trafikkontoret för att göra stadsdelens parker trygga, välstädade och attraktiva samt tillgängliga för barn, äldre och personer med funktionsnedsättning. Fokus är naturvårdande åtgärder samt reinvestering i lekparker, parkvägar och trappor. Användningen av alternativa och hållbara metoder i arbetet fortsätter utvecklas, t.ex. genom återanvändning av material/utrustning och genom användandet av arbetshäst för att minska klimatpåverkan och undvika markskador. Förvaltningen samverkar även med andra stadsdelar samt fackförvaltningar såsom exempelvis miljöförvaltningen och kulturförvaltningen i olika frågor såsom exempelvis Årstaskogen och i parkplansarbetet.

Ett viktigt område är jämställdhet och förvaltningen kommer att börja ett arbete med att titta på parkplanerna samt lekplatser ur ett jämställdhetsperspektiv.

Vinterväghållningen har i de nya entreprenadkontrakten förstärkts med ytterligare parkvägar som har hög prioritet att snöröjas, exempelvis vid vård- och omsorgsboenden och gruppboendestäder för att underlätta korta dagliga utevistelser för brukarna.

De närmaste åren kommer förvaltningen behöva lägga resurser på att uppdatera och ajourhålla innehållet i parkdatasystemet DpMap, eftersom det idag finns brister i parkkartan för

Enskede-Årsta-Vantör.

Parkinvesteringar

För kommande planperiod är följande prioritering av de större parkinvesteringarna föreslagen i samråd med trafikkontoret:

Tabell 3. Föreslagna parkinvesteringsmedel (mnkr)					
Objekt	2014 och tidigare	2015	2016	2017	Senare
Triangelparken, Gamla Enskede	4,7	2,2			
Backen, Östberga		0,3	5,7		
Bandängen			0,5	2,0	4,5
Vättersdälden		0,5	2,0	3,5	
Totalt	4,7	3,0	8,2	5,5	7,5

Se bilagor för beskrivning av projekten.

2.7 Ekonomiskt bistånd

Befolkningsutveckling

Antal vuxna 20-64 år kommer att öka med cirka 2 200 personer under kommande treårsperiod och antal barn och ungdomar med cirka 1 200. Detta kan komma att innebära att fler hushåll i vissa områden kommer att bli beroende av ekonomiskt bistånd.

Verksamhetsutveckling

Konjunkturen är på väg att förbättras och enligt Konjunkturinstitutet finns indikatorer som pekar på att optimismen har återvänt. Arbetslösheten bedöms minska inom de närmaste åren även om lågkonjunkturen fortsätter, dock i en mildare form. Grupper som fortsatt har problem att få arbete är utrikes födda, de som saknar gymnasieutbildning, sjukskrivna och personer med funktionsnedsättningar som medför minskad arbetsförmåga. Till skillnad från att arbetslösheten generellt antas minska kommer ungdomsarbetslösheten att öka. En särskild satsning på åldersgruppen 18-24 år kommer under perioden att behövas i samverkan med Arbetsmarknadsförvaltningen.

Arbetet med gruppen sjukskrivna fortgår under perioden genom att bland annat minska gruppen utan sjukpenninggrundande inkomst (SIG). Målet är att dessa genom rehabilitering ska tillbaka till arbetslivet.

Genom implementeringen av de gemensamma bedömningsmallarna i Initial bedömning och genom användandet av utredningsinstrumentet FIA, Förutsättningar för arbete, ser förvaltningen en kvalitetshöjning i arbetet med försörjningsstöd, men också ett behov av ökade resurser för handläggning.

Hemlöshetsproblematiken är stor i stadsdelen och bristen på bostäder är en central fråga.

Bostadsbrist- och hemlöshetsfrågorna är komplexa och berör många samhällsområden. Förvaltningen har behov av fler tränings- och försöklägenheter för att det ska vara möjligt för människor att etablera sig på arbetsmarknaden. En modell med förstärkt skuld- och budgetrådgivning för att förhindra vräkningar och därmed hemlöshet har utvecklats inom verksamheten.

Attraktiv arbetsgivare / personal- och kompetensförsörjning

Mot bakgrund av konjunkturen och befolkningsstrukturen bedöms behovet av personal att ligga på samma nivå som idag.

Fokus inom ekonomiskt bistånd kommer att ligga på att tillvarata den kompetens som finns samt utveckla olika specialistfunktioner hos medarbetarna, i syfte att göra arbetet mer attraktivt och hitta karriärvägar i yrket för dem som inte vill bli chefer.

Rekryteringsförfarandet behöver utvecklas, för att säkerställa kompetensen på lång sikt.

2.8 Arbetsmarknadsåtgärder

Verksamhetsutveckling

Förvaltningen fortsätter sitt arbete med att stödja den enskilde för att undanröja arbetshinder till egen försörjning. Individens egna resurser sätts i fokus och förvaltningens främsta uppgift är att genom insatser och socialt förändringsarbete skapa och stärka den enskildes förutsättningar till självförsörjning. För att nå målet om självförsörjning använder förvaltningen flera olika aktörer och projekt. Det kan handla om insatser i form av arbetsprövning, arbetsträning och bedömning av arbetsförmågan.

2.9 Övrigt

Inget övrigt att redovisa.

3 Sammanfattande ekonomisk analys

3.1 Drift

Budgetramen för Enskede-Årsta-Vantör, som kommunfullmäktige har fastställt, beräknas minska med 0,2 miljarder kronor till år 2015. Verksamhetsområden som minskar är äldreomsorg (0,4 mnkr) och funktionsnedsättning (1,9 mnkr), medan individ- och familjeomsorgen får en ökning (2,0 mnkr). För 2016 är samma budgetram som 2015 fastställd.

Förvaltningen har en omslutning på cirka 2,1 miljarder kronor netto. I förvaltningen arbetar cirka 2 100 medarbetare och personalkostnaderna är cirka 1,1 miljarder kronor per år. En löneökning på 2,5 %, motsvarar en ökad kostnad med cirka 25 miljarder kronor.

Om en uppräknings sker med 2,5 % av priser på lokaler, varor och köpta tjänster genom entreprenadavtal motsvarar detta ökade kostnader med cirka 25 miljarder kronor. Inom de kundvalssystem som återfinns inom de flesta verksamheterna sker uppräknings av priserna genom beslut i kommunfullmäktige eller genom utveckling olika index. Förvaltningens

möjligheter att påverka priserna är begränsade till enstaka avtal. Upphandlingar utgår ofta från ett bestämt pris och konkurrensen mellan olika aktörer handlar i huvudsak om kvaliteten. Prisuppräkningsarna i entreprenadavtalen är kopplade till utvecklingen av konsumentprisindex (KPI) och arbetskostnadsindex (AKI) jämfört med föregående år. Om inte pris- och lönekompensation utgår i budgeten till stadsdelsnämnden måste motsvarande effektiviseringar och kostnadsminskningar genomföras.

Förskola

Lokalkostnaderna inom förskola kommer att öka till följd av att nya lokaler hyrs in och genom fastighetsägarnas planerade renoveringar. Tillkommande lokaler har en betydligt högre kostnad per kvm än befintliga äldre lokaler. Detta ställer stora krav på att tillkommande lokaler är effektiva och anpassade för verksamheten.

Att öka andelen förskollärare medför också ökade kostnader och förvaltningen har bedömt att ökningen upp till stadens mål 41 procent motsvarar en kostnad på cirka 4,1 miljoner kronor. Utrymmet som omfördelats till andra verksamheter minskar därmed framöver.

Individ- och familjeomsorg och arbetsmarknadsåtgärder

Stadens nya strategi mot hemlöshet 2014-2019 innebär ett tydligare ansvar för förvaltningen att arbeta både förebyggande och aktivt mot hemlöshet. Bland annat föreslås att alla som varit akut hemlösa mer än en månad skall erbjudas beslut om boende i 6 månader. Detta kommer att innebära ökade kostnader för förvaltningen och det finns en risk att vårdbudgeten för vuxna i allt större utsträckning måste läggas på boende.

Feriearbeten för ungdomar är en prioriterad verksamhet. Förvaltningen bedömer att de senaste årens extra satsningar på feriearbete har varit framgångsrika. Hittills har ytterligare budgetmedel, utöver tilldelningen från kommunfullmäktige, omfördelats från andra arbetsmarknadsåtgärder till feriearbeten. Önskvärt vore att denna satsning gjordes redan i kommunfullmäktigesfördelning av budget till feriearbeten.

Äldreomsorg

Inom äldreomsorgen har ansökningarna från personer boende i andra kommuner ökat de senaste åren. Ansökningarna leder till ökade kostnader för det innevarande året, för utredning och för de insatser som beviljas, vilket inte kompenseras inte inom nuvarande fördelningssystem. Under 2013 inkom 41 sådana ansökningar till förvaltningen vilket är 10 fler jämfört med året innan.

Kraven på uppföljningen av verksamheter oavsett regiform har utökats, bl.a. genom att verksamheterna ska följas upp mera strukturerat och i utökad omfattning. Detta leder till att uppföljningen kräver utökade resurser och kommer att göra så även under kommande planperiod.

Stöd och service till personer med funktionsnedsättning

Förvaltningen ansvarar för Svedmyrabadet som är en kommunövergripande verksamhet, KÖV, med en fast ersättning. För att kompensera för utvecklingen av KPI och AKI samt för ökade hyreskostnader beroende på investeringar i lokalerna skulle ersättningen behöva räknas

upp med 0,5 miljoner kronor.

Det finns stora behov av boenden för både ungdomar och vuxna som omfattas av LSS och är utåtagerande. Det finns i dagsläget inte ett utbud som motsvarar efterfrågan inom lagen om valfrihet (LOV), vilket innebär placeringar i boenden utanför LOV med medföljande höga kostnader. Förvaltningen ser att staden gemensamt skulle behöva inrätta och driva den här typen av boenden, då det påverkar stadens budget på ett omfattande sätt. Risk finns att behovet kommer att öka ytterligare under 2015 och framåt. För Enskede-Årsta-Vantör har en beräkning av kostnaderna för den här typen av placeringar genomförts och kostnaderna utöver den ersättning som erhålls via fördelningssystemet uppgår till cirka 13 miljoner kronor.

Andelen personer med omfattande omvårdnadsbehov men som ej bedöms tillhöra personkretsen för LSS ökar, vilket innebär att också kostnaderna för dessa insatser ökar. Finansieringen sker via resursfördelningens fasta anslag som är avsett att täcka alla insatser som beviljas enligt socialtjänstlagen. För närvarande motsvarar dessa insatser en tredjedel av det fasta anslaget, vilket motsvarar cirka 13 miljoner kronor per år. Förvaltningen bedömer att denna ökning kommer att fortsätta även den kommande tre årsperioden.

Samma situation vad gäller medel för uppföljning av verksamheterna finns inom området som inom äldreomsorgen.

Stadsmiljö

I Enskede-Årsta-Vantör sker en stor del av stadens bostadsbyggande framöver vilket ökar kraven på förvaltningen i planeringsarbetet. Den kommande befolkningsökningen och det nya stora evenemangsområdet runt Tele2 Arena medför också ökad användning av och slitage på stadsdelens parker och grönområden, vilket medför utökat behov av drift- och underhållsåtgärder.

3.2 Investeringar

Budgeten för investeringar i maskiner och inventarier har minskat med 6,6 mnkr till 2,7 mnkr för 2014 och beräknas ligga kvar på samma nivå även kommande treårsperiod. Nivån bedöms som tillräcklig för normal investeringstakt men när investeringar i larm/kallelsesystem blir aktuella inom äldreomsorgen kan budgettillägg behöva sökas.

Förvaltningens förslag till prioritering av parkinvesteringar redovisas i avsnitt 2.6 Stadsmiljöverksamhet.

Kapitalkostnaderna för parkinvesteringar förväntas öka från 6,2 mnkr 2014 till 10,3 mnkr 2017. Driftkostandskonsekvenser av investeringar redovisas i bilaga.

3.3 Betydande projekt som inte är investeringar

Gäller ej stadsdelen.

4 Övriga redovisningar

Inget att redovisa för stadsdelen.

5 Lokalförsörjningsplan

5.1 Inledning

Lokalförsörjningsplanen utgår från den lokalsituation som råder per den 1 mars 2014. Redovisning av förändring i lokalbeståndet gäller hela perioden 1 mars 2014 till och med 2017. Fokus ligger på beskrivning av förändringar.

5.2 Beskriv behov/efterfrågan samt bedömning av faktorer som förändrar behovet av lokaler

Förskoleverksamhet

Antal barn i åldrarna 1-5 år förväntas öka med 3 % fram till 2017. Under perioden kommer ökningen uppgå till ca 200 barn och ökningstakten bedöms vara relativt jämn.

Tabell 4. Prognos över befolkningsutvecklingen, Enskede-Årsta-Vantör, barn 0-5 år				
	2014	2015	2016	2017
0 år	1 504	1 508	1 522	1 524
1-5 år	6 556	6 599	6 685	6 753

(Källa: Prognos 13, Sweco)

Ungefär 1 800 nya bostäder kommer vara inflyttningsklara under perioden, de flesta under 2015 till 2017. Under planperioden pågår planering för flera stora stadsutvecklingsprojekt såsom Årstafältet, Årstastråket, Slakthusområdet och andra delar av Söderstaden, Högdalens centrum och området kring Trollesundsvägen i Bandhagen.

Tabell 5. Befolkningsutveckling, antal barn 1-5 år per område		
Område	2014	2015-2017
Bläsut	54	19
Johanneshov	26	17
Årsta	19	31
Dalen	4	-30
Gamla Enskede (exkl Dalen)	-1	10
Enskede Gård	6	2
Enskedefältet	-6	-13
Stureby	-6	-30
Östberga	2	-9
Örby	5	8
Bandhagen	9	73
Högdalen	20	105
Rågsved	-21	-25
Hagsätra	-2	39

Tabell 5. Befolkningsutveckling, antal barn 1-5 år per område

Totalt stadsdelen	109	197
--------------------------	------------	------------

(Källa: Prognos 13, Sweco)

Utifrån befolkningsprognosen och med hänsyn till 85 % efterfrågan bedömer förvaltningen att det finns behov av cirka 6 nya avdelningar i stadsdelen under 2014. Under perioden 2015-2017 är bedömningen att ytterligare cirka 10 avdelningar behövs. Det finns en ökad efterfrågan än av att kunna erbjudas plats hela året, vilket ökar behovet av att kunna öppna tillfälliga avdelningar under våren.

Behovet av barnomsorg i ett område behöver ses tillsammans med behovet i näraliggande områden. Efterfrågan i populära områden behöver också beaktas i planeringsarbetet.

Utöver ökningen som beror på ett ökat barnantal finns även ett behov av omfördelning av avdelningar mellan olika områden i stadsdelen, beroende på demografiska förändringar mellan områdena. Det finns också paviljonger som behöver avvecklas p.g.a. tidsbegränsade bygglov samt förskolor med renoveringsbehov vilket medför behov av evakueringslokaler på kort sikt. På längre sikt finns det ett behov av att planera för nya förskolor som beredskap för den prognostiserade ökningen av barn fram till 2022.

Äldreomsorg

Enligt befolkningsprognosen kommer åldersgruppen över 80 år att minska, vilket gör att behovet av vård- och omsorgsboenden för äldre kommer att minska de närmaste åren.

Tabell 6. Prognos över befolkningsutvecklingen, Enskede-Årsta-Vantör, 65 år och äldre

	2014	2015	2016	2017
65-79 år	7 952	8 217	8 878	8 878
80-89 år	3 041	2 903	2 789	2 700
90 år och äldre	1 105	1 095	1 072	1 031

(Källa: Prognos 13, Sweco)

Se även ”Boendeplanering för äldre 2015, 2016-2017 med utblick mot 2040” (bilaga).

Stöd och service till personer med funktionsnedsättning

Utifrån prognosen väntas befolkningen i stadsdelen öka under perioden, vilket också medför en ökad efterfrågan på gruppboendestäder och serviceboendestäder. Det finns en central förmedlingsgrupp av bostad som insats enligt LSS, vilket innebär att de boende kan komma från staden i sin helhet. Till den centrala förmedlingsgruppen har betydligt fler anmält intresse om gruppboendestad än tillgången, vilket tyder på att stadsdelarna måste öka sin utbyggnadstakt.

Individ- och familjeomsorg inkl socialpsykiatri

Bostadssituationen i Stor-Stockholm kännetecknas av bostadsbrist. En central fråga är förvaltningens möjligheter att få försöks- och träningslägenheter som tilldelas via bostadsförmedlingen. Efterfrågan på lägenheterna är större än tillgången och svårigheterna att få fram boenden i den omfattning som behövs är stora.

Utifrån befolkningsprognosen bedöms det sannolikt att det kan bli aktuellt med att se över behovet av nya gruppboenden och stödboenden inom stadsdelen på längre sikt.

5.3 Kapacitet

Förskoleverksamhet

I stadsdelen finns 236 avdelningar på 66 kommunala förskolor samt tre familjedaghem. Det finns också sex öppna förskolor belägna i Dalen, Högdalen, Stureby, Årsta, Rågsved och Östberga. Förskolorna är indelade i 13 förskoleområden som vart och ett leds av en förskolechef. Sammantaget är cirka 3 770 barn inskrivna i stadsdelens kommunala förskolor och 14 barn i familjedaghemmen. Ytan på förskolorna är ca 46 000 kvm, vilket innebär i genomsnitt 12,2 kvm/barn.

Äldreomsorg

Förvaltningen har i dagsläget fyra vård- och omsorgsboenden med totalt ca 520 platser och tre servicehus med ca 335 lägenheter. Av dessa drivs två vård- och omsorgsboenden på entreprenad och två på intraprenad. Av servicehusen drivs ett på entreprenad och två i egen regi. Vidare finns tre mindre gruppboenden som ligger insprängda i vanliga flerbostadshus. Dessutom finns fyra kommunala hemtjänstenheter, en kostenhet och en enhet för förebyggande verksamhet.

Antalet tomma lägenheter varierar över tiden. För närvarande är 45 lägenheter outhyrda, varav 31 inom servicehus och 14 inom vård- och omsorgsboenden, vilket innebär en vakansgrad om cirka 5,3 %.

Stöd och service till personer med funktionsnedsättning

Förvaltningen har 16 boenden, varav 15 gruppboenden med 5-6 lägenheter per gruppboende samt ett serviceboende med totalt 16 lägenheter. Merparten av gruppboendena drivs på entreprenad.

Individ- och familjeomsorg inkl socialpsykiatri

Förvaltningen har två gruppboenden och ett stödboende samt ca 135 försöks-, jour- och träningslägenheter. Gruppboendena drivs på entreprenad.

5.4 Förändringar i lokalbeståndet

Förskoleverksamhet

I den långsiktiga förskoleplaneringen, exempelvis i samband med att nya bostäder markanvisas, är förvaltningens bedömning ett behov av ca 2 nya avdelningar per 100 nya bostäder, utöver ett eventuellt behov i befintlig bebyggelse.

För att tillgodose behovet av lokaler inom förskoleverksamheten öppnas under 2014 – 2017 nya avdelningar i Årsta, Hagsätra och Enskede. Ett stort antal av dessa utgörs av att befintlig förskola ersätts av ny förskola med bättre kapacitet och högre standard.

I Enskede gård, Årsta och Stureby kommer nya förskolor att byggas i samband med att nya bostäder uppförs. Dessa förskolor är emellertid beroende av att bostadsbyggnationen genomförs under planperioden. Dessutom utreder förvaltningen ytterligare avdelningar i Enskede gård i anslutning till befintliga förskolor för att möta efterfrågan i ett populärt område där det är svårigheter att hitta alternativa förskolelokaler.

Tabell 7. Lokalplanering tillkommande avdelningar inom förskolan 2014-2017

Område	Adress	Antal avd.	År	Kommentar
Enskedefältet	Ramviksvägen 205	0	2014	Rivs. Inga barn i dagsläget.
Enskedefältet	Ramviksvägen 205	6	2017	Nyproduktion
Enskede gård	Enskede Gård	4	2017	Nyproduktion
Enskede gård	Medlemsvägen	6	2017	Nyproduktion
Årsta	Hummelvägen 10	-2	2014	Rivning i samband med nyproduktion
Årsta	Vättersvägen 15	-1	2014	Avvecklas
Årsta	Skagersvägen	4	2014	Paviljong
Årsta	Svärdlångsvägen	2	2014	Paviljong
Årsta	Hjälmarvägen 16	-2	2016	Paviljong med utgående bygglov
Årsta	Hummelvägen 10	6	2016	Nyproduktion
Årsta	Ottsjövägen 26	-4	2016	Paviljong med utgående bygglov
Årsta	Sandfjärdsgatan 12	-5	2016	Paviljong med utgående bygglov
Årsta	Sandfjärdsgatan 39	-2	2016	Paviljong med utgående bygglov
Årsta	Valla Torg 53	-1	2016	Utgående bygglov
Årsta	Sköntorpsvägen 29	4	2017	Nyproduktion
Årsta	Årstråket etapp 2	-4	2017	Kan behöva evakueras när grannhuset byggs
Stureby	Sågverksgatan 97	-1	2016	Paviljong med utgående bygglov
Stureby	Bjulevägen 2-8	2	2017	Nyproduktion
Stureby	Tussmötevägen 195	-3	2017	Utgående bygglov
Rågsved	Bjursätragatan 72	6	2016	Nyproduktion
Rågsved	Spårfinnargränd 12	-2	2016	Avveckling
Hagsätra	Kvarntorpsgränd 13-15	-3	2016	Rivning
Hagsätra	Kvarntorpsgränd 13-15	6	2017	Nyproduktion
Summa tillkommande avdelningar		12		

Fritidsverksamhet

Fritidsgården i Hagsätra har sedan 2006 varit placerad i en ersättningslokal. En ny ändamålsenlig lokal belägen vid Hagsätratorg kommer bli klar för inflyttning maj 2014.

Stöd och service till personer med funktionsnedsättning

Ett inriktningsärende har behandlats för en gruppbostad i Enskede Gård, Svedmyra samt ytterligare en gruppbostad i Stureby planeras i ett tidigt skede. Tidpunkten för inflyttning för gruppbostraden i Svedmyra är beräknad till årsskiftet 2014/15. Övriga gruppbosträder till slutet av planperioden.

Områden som ligger längre fram i tiden är Årstråket, Årstafältet och Bandhagen. Dessa

hinner troligen inte bli färdigställda inom planperioden.

En översyn görs avseende brukares lägenheter som inte uppfyller Boverkets normer om fullvärdig bostad. I samråd med brukare och anhöriga föreslås att dessa personer erbjuds ersättningslägenheter i nybyggda gruppboendestäder. Inriktningen på dessa bostäder kommer att utgå från de behov som finns hos brukarna. Det är angeläget att se över att varje brukare har rätt boendeform efter behov och personkretstillhörighet.

Förvaltningen ser tillsammans med Micasa över möjligheten att inrätta LSS-boenden i en del av nuvarande bostadsbestånd.

Individ- och familjeomsorg inkl socialpsykiatri

Familjerätten har inhyrt en lokal där inflyttning ägde rum januari 2014 med adress Livdjursgatan 4. Lokalen samutnyttjas med Socialförvaltningen.

5.5 Kostnadsutveckling

Förskoleverksamhet

Hyreskostnaden för förskoleverksamheten bedöms öka framöver då ett antal nya förskolor kommer öppnas i nyproducerade fastigheter. Nybyggda förskolor kommer heller inte att bli helt fulla inledningsvis, vilket kan medföra en viss tomgångskostnad för förvaltningen.

I en del förskolor uppfyller inte köken dagens krav och ombyggnader av dessa planeras, vilket kommer att medföra ökade kostnader.

Hyresnivån är för närvarande ca 60 miljoner kronor eller motsvarande 1 318 kr/kvm. De permanenta förskolorna som skall uppföras under perioden är i ett så pass tidigt skede i processen att hyresofferter ännu inte lämnats av fastighetsägarna. En bedömning är att årshyran för en nyproducerad avdelning är mellan 350 000 och 500 000 kr vilket innebär en kostnad på upp till ca 2 800 kr/kvm.

De lokaler som är dyrast är paviljonger eftersom uppställningskostnaden måste betalas på en relativt kort tid. Hyresnivån för de dyraste paviljongerna har en hyresnivå kring 3 000 – 3 500 kr/kvm. Detta sammantaget med behovet av att avveckla fastigheter med tillfälliga bygglov och lokaler med lägre standard gör att förvaltningen bedömer att hyreskostnaderna kommer att öka en hel del kommande år.

Äldreomsorg

Hyresnivån är för närvarande ca 77 miljoner kronor exklusive moms. Hyresintäkterna som de boende betalar bedöms till ca 42 miljoner kronor. Detta innebär att förvaltningens nettokostnader för lokaler inom äldreomsorgen är ca 34 miljoner kronor.

Om arbetsmiljöverkets krav på tillgänglighet i hygienutrymmen i servicehus behöver verkställas kommer det medföra kostnadsökningar för både den enskilde hyresgästen och för förvaltningen.

Stöd och service till personer med funktionsnedsättning

Hyresnivån för nya gruppboendestäder som byggs är högre än de befintliga vilket gör att hyreskostnaderna kommer öka för såväl de boende som förvaltningen i den takt som nya gruppboendestäder blir klara. Hyresutvecklingen i övrigt bedöms följa den allmänna kostnadsutvecklingen.

Individ- och familjeomsorg inkl socialpsykiatri

Hyreskostnaden för Familjerätten på Livdjursgatan 4 tillkommer, årshyran uppgår till 894 000 kr.

5.6 Effektiviseringsmöjligheter

Administrativa lokaler

Förvaltningens administrativa lokaler utgörs i huvudsak av förvaltningskontoret beläget vid Slakthusplan/Globen. Kontraktet löper ut 2015-09-30.

I lokalen arbetar för närvarande ca 265 personer, vilket innebär 21,5 kvm/medarbetare inkl sammanträdesrum. Samtliga medarbetare arbetar huvudsakligen i effektiva cellkontor och större rum delas av flera personer. Hyreskostnaden är ca 34 000 kr/person vilket är långt under kostnaden för ett nybyggt kontor, trots att ett nybyggt kontor har färre kvm/medarbetare.

Lokalerna bedöms i huvudsak som ändamålsenliga och redan effektiva.

5.7 Övrigt

För redovisning av omsorgslägenheter hänvisas till avsnitt 5.2, 5.3 och 5.4.